

KRATKI PREGLED DELA ZDRAVKA MLINARJA

Profesor Zdravko Mlinar je gotovo eden najpomembnejših in najvplivnejših slovenskih sociologov. Čeprav začetki njegovega dela in razvoja segajo v obdobje nekdanje Jugoslavije, lahko upravičeno rečemo, da je Mlinar »slovenski sociolog«. Bil je pionir in v tistem času najpomembnejši avtor na področju »sociologije naselij«, ki združuje študije prostora, vasi, ruralnega in urbanega življenja. Njegova študija o Velenju in ljudeh, ki so se naseljevali v tem novem mestu, je bila ena prvih strokovnih študij, katera je pokazala pomembnost ravnovesja v prostoru in potrebo po proučevanju sprememb, ki nastajajo na začetku urbanizacije ter pri selitvi ruralnega prebivalstva v novonastajajoča mesta. Mlinar že nekaj desetletij spremlja najnovejše trende v prostorski sociologiji. V osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja je med prvimi vpeljal pojem »glokalizacija« ter začel resno proučevati kompleksne odnose med prostorom, krajem, globalizacijo, lokalizacijo in drugimi dejavniki, ki običajno vplivajo na prostor in/ali družbo v ožji in širši okolici.

292

Njegova najnovejša knjiga z naslovom *Prostorsko-časovna organizacija bivanja*, prva v načrtovani seriji, je razprava o življenjskem okolju v globalni informacijski dobi. Bralcu se lahko naslov zazdi nekoliko zavajajoč, saj se knjiga ne ukvarja samo s Kopro, ampak se loteva številnih pomembnih vprašanj v globalizirajočem svetu, ki je še vedno podvržen urbanizaciji. Že bežen pogled na vsebino nam pokaže, da je knjiga razdeljena na deset obsežnih poglavij in na številne manjše tematske sklope (podpoglavja), ki se smiselno navezujejo na vodilno idejo posameznega poglavja. Čeprav je Koper uporabljen kot empirični in teoretični primer, je največji del razprave o Kopru v enem samem poglavju, druga pa so posvečena obsežni razpravi o najpomembnejših vprašanjih, kot so vsakdanji problemi, povezani z naravnim in tehničnim okoljem, individualizacija in kolektivizacija v urbanizirajočem svetu, vprašanje javnega prostora in njegova privatizacija, upravljanje okolja, vloga izolacije in komunikacije v sodobnem svetu, identiteta v globaliziranem svetu, problem reda in nereda ter univerzalni problem prometa osebnih vozil v velikih mestih.

Treba je tudi omeniti, da lahko bralec v tej knjigi najde veliko drugih zelo pomembnih tem, ki običajno sodijo v urbano sociologijo, denimo, problem sociološke evalvacije grajenega prostora, položaj otrok, študentov, žensk in starejših občanov v urbanih okoljih ter vprašanje, kako urediti pozidano okolje tako, da bo imelo koheziven učinek na različne sloje prebivalstva v različnih krajih in prostorih ter v različnih časih. Mlinar se prav tako posveča

vprašanju domov za ostarele, kateremu postavi nasproti idejo o življenju v družinskem okolju v poznem življenjskem obdobju. Nadalje nam ponuja inovativen pogled na druge »marginalne družbene sloje«, na primer hendikepirane osebe, družbeno ogrožene skupine, priseljence in odvisnike. Temu seznamu urbanih vprašanj, ki si zaslužijo raziskovalno pozornost, sledi razprava o brezdomcih ter gejevski in lezbični populaciji, ki so realnost naše družbe.

Abstraktnejše teme, koncepti in pristopi zajemajo razpravo o zapletenem razmerju med krajem in prostorom, pa tudi o vlogi začasnosti v urbaniem okolju. Avtor se sklicuje na najnaprednejša in najnovejša dognanja o razmerju med prostorom, krajem, globalizacijo in časom ter problematizira številna kompleksna vprašanja, ki se vselej zastavljajo v tovrstnih razpravah.

V nadaljevanju knjige se posveča vprašanju prometa v sodobnih velikih mestih, izhaja pa iz medsebojne »odvisnosti« javnega in osebnega prometa. Nadalje razpravlja o vprašanjih, povezanih z obmorskim turizmom, ki jih obravnava s stališča razvoja turizma, hkrati pa analizira položaj tistih, ki se ukvarjajo s posli, povezanimi s pomorstvom. V tem poglavju je ponovno v prvem planu vprašanje Kopra, ki je pomembna luka in pomorsko mesto, vendar se Mlinar ne omeji zgolj na razpravo o razvojnih vprašanjih, ki zadevajo luko ali pomorščake, temveč se dotakne tudi koncepta »mobilnosti«. Zakaj imajo ljudje potrebo, da potujejo? Zakaj, če so »stvari«, ki jih je treba videti ali obiskati, skoraj povsod enake ali pa bi jih lahko povsod naredili »posebne ali enkratne«. V isti sklop vprašanj sodi tudi problematizacija nakupovalnih centrov ter njihovega vpliva na tradicionalno umetnost in obrti, teme, povezane s sindromom NIMBY (Not in My Backyard/Ne na mojem dvorišču) in z vlogo mestnega načrtovanja, ter na položaj različnih akterjev, ki odločajo o rabi prostora. Mlinar med drugim sklene, da bi moralo biti »običajno« življenje v vsakdanjem okolju »celovitejše«, ne pa »preprostejše«.

Knjiga vsebuje številne priloge, ki bodisi podpirajo, bodisi nadaljujejo njegove ideje, teorije in koncepte. Impresivna je tudi njegova obsežna bibliografija. Ne smemo spregledati dejstva, da gre za več kot 40 člankov, knjig, raziskovalnih publikacij in poročil, ki so plod štirih desetletij strokovne dejavnosti Zdravka Mlinarja, kar že samo po sebi pove veliko o njegovi ustvarjalnosti, delavnosti in časovnem razponu njegovega strokovnega dela.

Na koncu te kratke razprave o najnovejši knjigi Zdravka Mlinarja lahko avtorju samo še čestitamo in izrazimo upanje, da bodo naslednje knjige iz načrtovane zbirke kmalu v tisku.